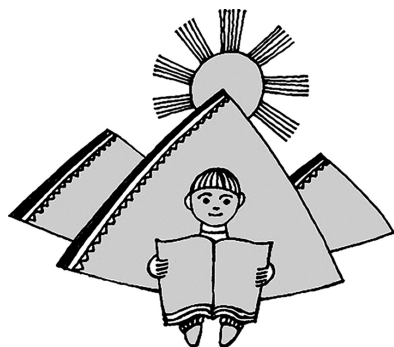

Державний вищий навчальний заклад
«Прикарпатський національний університет
імені Василя Стефаника»

Гірська школа Українських Карпат

НАУКОВЕ ФАХОВЕ ВИДАННЯ З ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК

№ **18**
2018

Івано-Франківськ
2018

**Засновник та видавець – державний вищий навчальний заклад
«Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»
Видається з 2006 року**

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ

Головний редактор: Марія Оліяр
Заступник головного редактора: Юрій Москаленко
Відповідальний секретар: Інна Червінська

Ігор Цепенда	Іван Бех (м. Київ)
Володимир Бондар (м. Київ)	Надія Бібік (м. Київ)
Микола Євтух	Віталій Кононенко
Чад Бері (США)	Олена Будник
Олена Біда (м. Черкаси)	Войцех Валят (Польща)
Ігор Гоян	Володимир Великочий
Василь Грещук	Богдан Грицуляк
Тетяна Завгородня	Андрій Загороднюк
Дмитро Дзвінчук	Зеновія Карпенко
Іван Калуцький	Тетяна Котик
Надія Луцан	Неллі Лисенко
Галина Михайлишин	Василь Марчук
Віктор Москалець	Зіновія Нагачевська
Ришард Пенчковські (Польща)	Олексій Рега
Борис Савчук	Іван Руснак (м. Хмельницький)
Маріуш Гвозда (Польща)	Марія Чепіль (м. Дрогобич)
Беата Акім'якова (Словаччина)	Дональд Девіс (США)
Пьотр Мазур (Польща)	Ірина Пальшкова (м. Одеса)
Василь Химинець (м. Ужгород)	

Літературні редактори: Галина Білавич
Лілія Копчак
Технічний редактор: Ярослав Никорак

Адреса редакційної колегії: «Гірська школа Українських Карпат», ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника», вул. Шевченка, 57, м. Івано-Франківськ, Україна, 76000. Тел. (0342) 53-15-74, fax (03422) 3-15-74.
E-mail: mountainschool@pu.if.ua; www.mountainschool.pu.if.ua.

Внесено до Переліку наукових фахових видань України наказом Міністерства освіти та науки, молоді і спорту України № 54 від 25.01.2013 р.

Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого ЗМІ серія КВ № 18273-7073ПР від 05.09.2011 р.

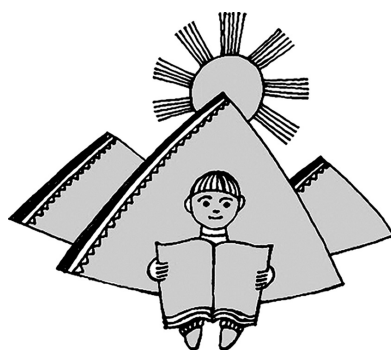
Друкується за ухвалою вченої ради державного вищого навчального закладу «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» (протокол № 5 від 29 травня 2018 р.)

Сторінки журналу відкриті для дискусійних матеріалів, а тому їх зміст не завжди відображає погляди редакційної колегії. Статті друкуються в авторській редакції.

При передруці матеріалів посилання на це видання обов'язкове.

ГІРСЬКА ШКОЛА УКРАЇНСЬКИХ КАРПАТ. 2018. № 18. 219 с.

**State Higher Educational Institution
«Vasyl Stefanyk Precarpathian National University»**

Mountain School of Ukrainian Carpaty

SCIENTIFIC EDITION ON PEDAGOGICAL SCIENCES

**No. 18
2018**

**Ivano-Frankivsk
2018**

**Founder and publisher – State Higher Educational Institution
«Vasyl Stefanyk Precarpathian National University»
Issued since 2006**

EDITORIAL BOARD

Editor in chief: Oliyar Mariya

Deputy chief

editor: Moskalenko Yuriy

Executive secretary: Chervinska Inna

Tsependa Igor
Bondar Volodymyr (Kyiv)
Evtukh Mykola (Kyiv)
Barry Chad (USA)
Bida Olena (Cherkasy)
Hoyan Igor
Hreshchuk Vasyl
Zavhorodnya Tetyana
Dzvinchuk Dmitro
Kalutskiy Ivan
Lutsan Nadiya
Mykhailyshyn Galina
Moskalets Victor
Pęczkowski Ryszard (Poland)
Savchuk Boris
Hvozda Mariusz (Poland)
Akimyakova Beata (Slovakia)
Mazur Peter (Poland)
Hymynets Vasyl (Uzhgorod)

Bech Ivan (Kyiv)
Bibik Nadiya (Kyiv)
Kononenko Vitaliy
Budnyk Olena
Walat Wojciech (Poland)
Velykochiy Volodimir
Hrytsulyak Bogdan
Zagorodniuk Andriy
Karpenko Zenoviya
Kotik Tetyana
Lysenko Nelly
Marchuk Vasyl
Nahachewska Zinoviya
Rega Oleksiy
Rusnak Ivan (Khmelnitskiy)
Chepil Maria (Drohobych)
Davis Donald (USA)
Palshkova Irina (Odesa)

Literary editors: Bilavych Galina
Kopchak Liliya

Technical editor: Nykorak Yaroslav

Address of editorial staff: «Mountain School of Ukrainian Carpaty», State Higher Educational Institution «Vasyl Stefanyk Precarpathian National University», 57 Shevchenko Street, Ivano-Frankivsk, Ukraine, 76000. Tel. (0342) 53-15-74, fax (03422) 3-15-74.
E-mail: mountainschool@pu.if.ua; www.mountainschool.pu.if.ua.

The journal is added to the «List of scientific professional publications of Ukraine, in which the results of dissertations for the degree of doctor and candidate of sciences can be published». Order № 54 by Ministry of Education and Science, Youth and Sports of Ukraine from 01.25.2013.

Certificate of publishing media State registration series KV №18273-7073 PR from 05.09.2011.

MOUNTAIN SCHOOL OF UKRAINIAN CARPATY. 2018. No. 18. 219 Pg.

Запрошуємо до співпраці!

Вельмишановні вчителі і вихователі, організатори і керівники освіти, вчені-педагоги і дослідники з України та інших країн, що вивчають людину, її життя і розвиток.

Гори, в якій країні вони б не були, справляють приблизно однаковий вплив на їх мешканців. Гірські ландшафти і особливі кліматичні умови визначають специфіку життєдіяльності і життєзабезпечення, традиції і звичаї, спосіб господарювання і виховання дітей.

Впливи природного середовища (гір, лісу, степу, клімату того чи іншого регіону тощо) майже не враховуються в організації навчально-виховного процесу. Дуже часто ті, хто цей процес здійснює, і самі не знають особливостей формуючого впливу сил природи на становлення і розвиток людської особистості.

Групою вчених Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника (Україна) розробляється регіональний проект «Гірська школа. Стан. Проблеми. Перспективи розвитку».

Метою проекту є:

- вивчення впливу гірського середовища на розвиток, навчання і виховання учнів;
- дослідження змісту, форм і методів використання вчителями і вихователями особливостей гірського довкілля з метою підвищення ефективності навчально-виховного процесу;
- узагальнення результатів вивчення впливу гірського середовища на розвиток учнів, отримання наукових знань, встановлення закономірностей формування особистості в специфічних умовах гір;
- підготовка пропозицій та рекомендацій щодо врахування особливостей гірського середовища для вчителів, вихователів, організаторів і управлінців освітою різних рівнів.

Просимо ознайомитися з нашим «Проектом», «Орієнтовною тематикою наукових досліджень», які вміщені в попередніх виданнях, врахувати соціально-економічні та культурно-історичні умови і особливості своєї країни і спільно досліджувати цю маловивчену проблему.

Порівняльний аналіз різних напрямів наукового вивчення означених питань дасть змогу не лише поділитись досвідом урахування впливів сил природи на виховання і розвиток дітей, але й встановити певні закономірності навчально-виховної роботи в умовах гірського регіону.

Результатами напрацювань учених України та інших країн можна буде обмінятися не лише шляхом наукових публікацій, але й у процесі їх обговорення на міжнародних семінарах, симпозіумах, конференціях.

Природознавці гірських країн Європи вже об'єдналися в дослідженнях проблеми збереження і сталого розвитку гір (Альпійська, Карпатська конвенції тощо). В 78 країнах світу створено Національні Комітети Гір.

Учені – педагоги, психологи, медики, соціологи, народознавці – мають також об'єднатись у вивченні проблем взаємодії природи і людини, впливу природи на розвиток особистості як найвищої цінності держави і суспільства.

Запрошуємо до наукової співпраці.

Розробники проекту

Welcome to cooperation!

Dear teachers and tutors, organizers and heads of educational institutions, scientists-teachers and researchers in Ukraine and other countries, studying the person, her life and development. Mountains, no matter in what country they are, make approximately identical influence on their inhabitants. Mountain landscapes and special climatic conditions determine specificity of ability to live and life-support, traditions and customs, ways of managing and children's education.

Influence of the environment (mountains, woods, steppes of a region) almost is not taken into consideration at the organization of educational process. Very often those who carries out this process, do not know themselves all features of forming influence of the natural conditions on the making and development of the human person.

The regional project «Mountain school. Condition. Problems. Prospects of development» is developed by the group of scientists of the Precarpathian National University named after Vasyl Stefanyk (Ukraine).

The purposes of the project are as follows:

- Studying influence of the mountain environment on development, training and education of pupils;
- Research of the contents, forms and methods of use by teachers and tutors of features of the mountain environment aimed at increasing of the efficiency of educational process;
- Summarizing of the results of studying influence of the mountain environment on development of pupils, acquiring scientific knowledge, determining the laws of the person's formation in specific conditions of the mountains;
- Preparation of offers and recommendations about taking into account features of the mountain environment for teachers, tutors, organizers and heads of educational institutions of different levels.

Will you acquaint yourself with our «Project», «Approximate subjects of scientific researches», which contains this edition, consider social – economic and cultural-historical conditions and features of your country and make common exploration of this insufficiently studied problem?

The comparative analysis of different directions of scientific studying of the defined problems will enable not only to share experience of taking into account influences of the natural conditions on education and development of children, but also will define certain laws of teaching and educational work in conditions of the mountain region.

It will be possible to exchange the results of the researches of scientists in Ukraine and other countries not only by means of scientific publications, but also during their discussion at the international seminars, symposiums and conferences.

Naturalists of the European highland countries have already united in researches of the problem of preservation and constant development of mountains (the Alpine and Carpathian conventions, etc.). The National Committees of Mountains are founded in 78 countries of the world.

Scientists – teachers, psychologists, physicians, sociologists, and ethnologists should also unite for studying problems of interaction of the nature and the person, influence of the nature on development of the person as the most value of the state and society.

We invite you to scientific cooperation.

ПОЛІТИКА ВІДКРИТОГО ДОСТУПУ

Наукове фахове видання з педагогічних наук «Гірська школа Українських Карпат» практикує політику відкритого доступу до опублікованого змісту, підтримуючи принципи вільного поширення наукової інформації та глобального обміну знаннями задля загального суспільного прогресу. Часопис видається ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» з 2006 року.

Періодичність видання – виходить двічі на рік.

Наукове фахове видання з педагогічних наук «Гірська школа Українських Карпат» містить статті теоретичного й експериментально-прикладного спрямування з актуальних проблем теорії та історії педагогіки, освітнього менеджменту, технологій організації навчання, виховання і профорієнтації учнів у гірських закладах освіти та позашкільних установах, фахової підготовки та професійного становлення майбутніх педагогів, неперервної педагогічної освіти, педагогічної практики, порівняльної педагогіки, соціальної педагогіки тощо. Велику увагу часопис приділяє проблематиці гірських шкіл.

Видання з педагогічних наук «Гірська школа Українських Карпат» адресоване науковцям, педагогам, докторантам, аспірантам, педагогічним працівникам гірських шкіл України та зарубіжжя, батьківській громадськості, усім тим, хто цікавиться сучасним станом розвитку педагогічної науки.

За достовірність фактів, назв, дат, покликань та літературних джерел, політики антиплагіату тощо відповідальність несуть автори. Редакційна колегія не завжди поділяє їхні погляди. Статті рецензують члени редакційної колегії.

Науковому фаховому виданню з педагогічних наук «Гірська школа Українських Карпат» присвоєно Міжнародний стандартний серійний номер ISSN 1994-4845 (Друкована версія), ISSN 2415-7147 (Online).

Зареєстрованість у базах даних:

Національна бібліотека імені В.І.Вернадського (Україна),
Українські наукові журнали usj.org.ua (Україна)
Bibliographic Section ISSN International Centre (PARIS, FRANCE)
<https://doaj.org/toc/2413-2349/1/2-3> <http://usj.org.ua/content/girskashkola-ukrayinskyh-karpat-0>
<https://journals.IndexCopernicus.com/search/details?id=4580>

OPEN ACCESS POLICY

The journal practices a policy of open access to published content, supporting the principles of the free flow of scientific information and global knowledge sharing for the general social progress.

Scientific edition of pedagogical sciences «Mountain School of Ukrainian Carpathy» is published by public higher education institution «Vasyl Stefanyk Precarpathian National University» since 2006.

Publication frequency – published twice a year.

The journal highlights the methodological, theoretical and practical principles of pedagogical science development, current problems of school education, including - mountain regions in Ukraine and abroad.

Scientific specialized edition of pedagogical sciences is intended for researchers, teachers, doctoral students, graduate students, academic staff, the parent community, and all those interested in the current status of pedagogical education development.

Authors are responsible for the credibility of facts, names, dates, references and literature, plagiarism etc. The editorial board does not always share their points of view.

Registration in databases:

Vernadsky National Library (Ukraine)
Ukrainian scientific journals usj.org.ua (Ukraine)
Bibliographic Section ISSN International Centre (PARIS, FRANCE)
<https://doaj.org/toc/2413-2349/1/2-3> <http://usj.org.ua/content/girskashkola-ukrayinskyh-karpat-0>
<https://journals.IndexCopernicus.com/search/details?id=4580>

ВИМОГИ

ДО СТАТЕЙ НАУКОВОГО ФАХОВОГО ВИДАННЯ «ГІРСЬКА ШКОЛА УКРАЇНСЬКИХ КАРПАТ»

Статті, подані до збірника, повинні мати необхідні елементи:

1. Номер УДК, номер ORCID (<http://orcid.org/>), номер ResearcherID (<http://www.researcherid.com/>).
2. Ім'я, прізвище, інформація про автора (вчене звання, науковий ступінь, назва організації, в якій працює автор).
3. Назва статті, вирівнювання по середині, текст напівжирним шрифтом, усі великі літери.
4. Резюме і ключові слова (курсив) мовою статті з такими обов'язковими елементами: актуальність проблеми, мета, методи та результати дослідження (від 200 до 300 слів та 5-10 ключових слів).
5. Текст статті, де містяться такі необхідні елементи:

ВСТУП / INTRODUCTION

Постановка проблеми, її актуальність для теорії і практики.

МЕТА І ЗАВДАННЯ / AIM AND TASKS

Визначаються, виходячи з невирішених чи проблемних аспектів порушеної теми. Завдання мають бути спрямовані на узагальнення даних, спрямованих на формулювання гіпотези або концепції, певної моделі, методики, розробку та виділення методів, а також умов проведення дослідження.

МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ / RESEARCH METHODS

Методи дослідження передбачають опис їх основного змісту, характеристик і показників, які вони фіксують, та одиниць вимірювання.

РЕЗУЛЬТАТИ / RESEARCH RESULTS

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів повинен містити стисле узагальнення отриманих автором даних із виділенням напрямів, тенденцій, підходів до розв'язання проблеми. Опис емпіричних результатів має містити конкретні дані, що підтверджують статистичну достовірність отриманих результатів, у вигляді таблиць, графіків, діаграм з подальшою інтерпретацією. Теоретичний аналіз не повинен обмежуватися посиланнями на авторів, які вивчали порушене питання. Не допускається перерахування прізвищ науковців!

ВИСНОВКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ ДОСЛІДЖЕНЬ / CONCLUSIONS AND PROSPECTS FOR FURTHER RESEARCH

Висновки з дослідження, які стисло висвітлюють сутність отриманих результатів згідно з поставленими в роботі завданнями.

6. Література, оформлена за вимогами ВАК України (<http://www.nas.gov.ua/publications/news/Documents/10-03-2017.pdf>). Посилання в тексті за зразком: [5, с. 100].

7. Транслітерація списку всіх використаних джерел (References) (<http://translit.kh.ua/?passport>), після транслітерації в круглих дужках подається англomовний переклад назви (наприклад: Dudnyk N. Rozvytok piznavalnoi aktyvnosti ditei doshkilnoho viku (Development of cognitive activity preschoolers), Liudynoznavchi studii: Pedahohika, 2001, Vol. 23, pp. 228–242).

Обов'язкове використання 2-3 джерел із номером DOI.

8. Інформація українською чи англійською мовою (відмінною від мови статті):

- ПІБ автора, інформація про автора (вчене звання, науковий ступінь, назва та адреса організації, у якій працює автор);
- назва статті;
- авторське резюме (актуальність, мета, методи, результати дослідження та висновки) обсягом 300 слів (не менше 1800 знаків) і ключові слова.

У статті мають бути посилання на іншомовні джерела.

Переклад засобами онлайн-сервісів Інтернет не допускається.

Окремими файлами подаються:

- довідка про автора,
- рецензія-відгук доктора наук (у відповідній галузі науки).

Органітет залишає за собою право відхиляти доповіді та статті, які не відповідають вищезгаданим вимогам і тематиці конференції.

Статті надсилати на електронну пошту наукового фахового видання з педагогічних наук «Гірська школа Українських Карпат»: E-mail chervinska.inna@gmail.com

REQUIREMENTS

FOR THE PAPERS OF SCIENTIFIC SPECIALIZED PUBLICATION «HIGHLAND SCHOOL OF UKRAINIAN CARPATHIANS»

The editorial staff of the scientific specialized publication «Mountain School of Ukrainian Carpathians» of the public higher education institution «Vasyl Stefanyk Precarpathian National University» invites scientists to publishing their research in professional journal on Pedagogical Sciences (included in the List of specialized publications of Ukraine. Order No 54 by Ministry of Education and Science from 01.25.2013). The scientific publication is issued twice a year.

Articles submitted for the collection should have the necessary elements corresponding to the decree No 7-05/1 «On severisation of requirements for professional publications, listed by HAC of Ukraine» by Presidium of HAC of Ukraine from 15.01.2003:

formulation of the problem in general and its connection with important scientific and practical tasks.

analysis of the recent research and publications in which a solution of the problem is started and on which the author relies; emphasizing of the still unsolved aspects of the problem, to which the article is devoted.

formation of the article's purpose (setting tasks).

presentation of the main material of the research with full objectives of scientific results,

the findings of this study and further research in this direction.

REFERENCES (drawn up in accordance with the requirements of HAC).

references to sources used are put in square brackets, where the number of source and citation page in this edition are separated by a comma. For example, [23, p.234-235]

Requirements for papers: the text should be typed in text editor Microsoft Word, saved in the format doc or rtf; the text should be presented in a single copy on a sheet of A4, font size 14, 1.5 spacing, deviation of 1.25 cm; field: left – 30 mm; right – 15 mm; top and bottom – 25 mm; drawings in vector graphics should be contained as one object or grouped; scanned drawings, illustrations and photos should be submitted with a resolution of 300 dpi in separate files; materials are submitted on paper and digital media. E-mail: chervinska.inna@gmail.com.

Placement on the page. In the upper right corner should be written full name, position, academic degree, academic title, name of the higher educational institution. In an interval UDC and PACS numbers are given, then, in the middle of the next line the article title (Ukrainian and English – all in capital letters) in bold is presented.

First name, last name, academic degree, academic title, position, name of the higher educational institution. In an interval UDC and PACS numbers are given; on the page width the article title in Ukrainian and English is placed. Abstracts are presented in an interval. In accordance with the international scientometric database abstracts should display the following elements: object of the article, methods or research methodology, findings (100-150 words in Ukrainian and Russian, and 250-300 words in English in 1,5 interval and size 14). Editorial Board does not consider the articles submitted with violations of the abovementioned requirements. Information about the author, review of the article (if necessary) and the author's official photograph are submitted in separate files.

Information about the author – file Petrov_dovidka – includes last name, first name and patronymic of the author and all data on him/her (postal code, city, place of employment, position, academic title, academic degree, contact numbers, e-mail address.

The author's official photograph – petrov_foto. It is submitted in a separate graphic file with minimum resolution not less than 600x800 pixels.

Review of the article. Petrov_review. The researchers without a scientific degree must submit a review of a supervisor / specialist in the relevant field of research (scanned version of the certified document).

Executive secretary of the journal: Chervinska Inna Bogdanivna, Candidate of Pedagogic, Assistant professor.

Tel. 050 6716106.

E-mail address: chervinska.inna@gmail.com

Наукове видання

Гірська школа Українських Карпат

Наукове фахове видання з педагогічних наук

№ 18

2018

Видається з 2006 року

<i>Головний редактор</i>	Марія Оліяр
<i>Заступник головного редактора</i>	Юрій Москаленко
<i>Відповідальний секретар</i>	Інна Червінська
<i>Літературні редактори</i>	Галина Білавич Лілія Копчак
<i>Технічний редактор</i>	Ярослав Никорак

«Гірська школа Українських Карпат»
ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»
вул. Шевченка, 57
м. Івано-Франківськ, 76000

Телефони редакції – (0342) 53-15-74 fax (03422) 3-15-74.
E-mail: mountainschool@pu.if.ua www.mountainschool.pu.if.ua

Підп. до друку 29.05.2018.
Формат 60x84/8. Папір офсетний. Гарнітура Ukrainian Pragmatica.
Друк на ризографі. Ум. друк. арк. 26. Тираж 100 пр. Зам. № .

Видавець і виготовлювач
ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»

Довідки щодо придбання журналу за телефонами редакції